

**Uzasadnienie uchwały w sprawie reprezentacji interesów Rzeczypospolitej Polskiej
w międzynarodowych instytucjach finansowych: Międzynarodowym Banku Odbudowy
i Rozwoju, Międzynarodowym Stowarzyszeniu Rozwoju, Międzynarodowej Korporacji
Finansowej oraz Europejskim Banku Odbudowy i Rozwoju**

I. Cel uchwały

Rada Ministrów powierza ministrowi do spraw finansów publicznych reprezentację interesów Rzeczypospolitej Polskiej w międzynarodowych instytucjach finansowych: Międzynarodowym Banku Odbudowy i Rozwoju (dalej: MBOiR), Międzynarodowym Stowarzyszeniu Rozwoju (dalej: MSR), Międzynarodowej Korporacji Finansowej (dalej: MKF) oraz Europejskim Banku Odbudowy i Rozwoju (dalej: EBOiR) w związku z koniecznością zapewnienia właściwej reprezentacji Polski w wyżej wymienionych międzynarodowych instytucjach finansowych. Zmiana podyktowana jest względami wynikającymi z odpowiedzialności rządu za kształtowanie polityki rozwojowej, a co za tym idzie współpracę z wyżej wymienionymi instytucjami finansowymi w zakresie ich działalności w kraju i na świecie.

Działalność EBOiR i GBŚ obejmuje przede wszystkim udzielanie pożyczek państwom oraz podmiotom publicznym i prywatnym w krajach członkowskich w celu finansowania projektów inwestycyjnych, wspierania reform itp. Są to działania pozostające w gestii rządów tych krajów i jako takie podlegają ocenie i akceptacji właściwych organów zarządczych tych instytucji (Rada Dyrektorów czy Rada Wykonawcza), w których swoich przedstawicieli mają państwa członkowskie. Takie działania nie mają nic wspólnego z podstawowym celem działalności banku centralnego, jakim w przypadku Narodowego Banku Polskiego jest ochrona wartości polskiego pieniądza. Dotychczasowe pełnienie przez Prezesa NBP funkcji reprezentanta Polski w ww. instytucjach rozwojowych wynikało z decyzji podjętych jeszcze w latach 80 ub. wieku, w momencie przystępowania Polski do tych instytucji, trudnych do uzasadnienia przy aktualnym podziale zadań między instytucjami władzy publicznej. W ostatnich dekadach, gdy Polska przystępowała do Europejskiego Banku Inwestycyjnego czy Azjatyckiego Banku Inwestycji Infrastrukturalnych, współpracę z tymi instytucjami przypisano rządowi, a w jego ramach ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych. Taki podział kompetencji poprawnie odzwierciedla faktyczną odpowiedzialność za prowadzoną politykę rozwojową w wolnej Polsce.

Przedmiotowa uchwała porządkuje sytuację w tym zakresie, przenosząc ciężar odpowiedzialności za współpracę z GBŚ i EBOiR na właściwego ministra. Sprawując funkcje reprezentacyjne w GBŚ czy EBOiR Prezes NBP musi stale konsultować się z rządem, a w wielu przypadkach wręcz realizować instrukcje rządu, co stoi w sprzeczności z niezależnością instytucjonalną NBP. Proponowana zmiana zwiększy efektywność reprezentacji RP w międzynarodowych instytucjach finansowych.

Trzy spośród czterech opisywanych instytucji: MBOiR, MSR oraz MKF wchodzi w skład Grupy Banku Światowego (dalej: GBŚ). Powołanie MBOiR było związane z potrzebą odbudowy i rozwoju krajów zniszczonych II Wojną Światową. Na Konferencji Monetarnej i Finansowej Narodów Zjednoczonych w Bretton Woods w 1944 r. zostały utworzone równolegle dwie instytucje: Międzynarodowy Bank Odbudowy i Rozwoju oraz Międzynarodowy Fundusz Walutowy. Polska znalazła się wśród 44 państw - sygnatariuszy Umowy. W 1950 roku Polska wystąpiła z MBOiR oraz MFW i przystąpiła ponownie w 1986 roku.

Na przestrzeni prawie 80 lat Międzynarodowy Bank Odbudowy i Rozwoju jako główna instytucja w GBŚ, stał się jedną z największych i najważniejszych międzynarodowych instytucji finansowych. Obecnie do MBOiR należy 189 państw członkowskich. Misją MBOiR jest stworzenie świata wolnego od ubóstwa na planecie nadającej się do życia. Najważniejsze zadania przyświecające tym założeniom to: eliminacja ubóstwa i głodu, upowszechnianie dostępu do edukacji, promowanie równouprawnienia kobiet

i mężczyzn, ograniczanie śmiertelności wśród dzieci, poprawa materialnych i społecznych warunków życia, działania na rzecz ofiar konfliktów zbrojnych oraz ofiar katastrof naturalnych spowodowanych negatywnymi zmianami klimatu. MBOiR jest nie tylko bankiem rozwojowym, ale także globalną instytucją wspierającą finansowo i merytorycznie państwa członkowskie w ich staraniach o sprostanie najważniejszym wyzwaniom współczesnego świata. Stawianie czoła tym wyzwaniom wymaga szybkiego i odważnego zaangażowania krajów członkowskich. Powyższe zagadnienia pozostają w gestii administracji rządowej i nie wpisują się w mandat banku centralnego.

Polska korzystała ze wsparcia finansowego i doradczego GBS od początku transformacji gospodarczej zapoczątkowanej w 1989 r. Od kilku lat Polska w mniejszym stopniu korzysta ze wsparcia GBS, natomiast pozostaje jej aktywnym udziałowcem, bierze udział w kształtowaniu polityk GBS, wspiera ją finansowo poprzez wnoszenie udziałów i współfinansowanie inicjatyw podejmowanych przez GBS. Zgodnie z art. 8, ust. 2 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej to minister właściwy do spraw finansów publicznych odpowiada za koordynowanie i organizowanie współpracy finansowej, kredytowej i płatniczej z zagranicą, współdziałanie w opracowywaniu związanych z tym spraw oraz współpracę z międzynarodowymi organizacjami finansowymi.

Międzynarodowe Stowarzyszenie Rozwoju zostało utworzone w 1960 r. jako samodzielna instytucja wchodząca w skład GBS. Członkostwo w MSR jest dostępne tylko dla państw, które są członkami MBOiR. Obecnie MSR zrzesza 174 państwa członkowskie. Polska przystąpiła do MSR w 1987 r. MSR jest ramieniem pomocowym GBS, wspierającym państwa o najniższym poziomie dochodu. Działania MSR są finansowane ze środków pochodzących z dobrowolnych wpłat państw członkowskich - donatorów MSR, z corocznego odpisu z zysku MBOiR i ze środków pozyskanych z rynków kapitałowych.

Międzynarodowa Korporacja Finansowa została powołana w 1956 r., Polska przystąpiła do MKF w 1987 r. Obecnie do MKF należy 186 państw. Zadaniem Korporacji jest udzielanie długoterminowych kredytów na cele inwestycyjne prywatnym przedsiębiorstwom w krajach członkowskich lub nabywanie akcji tych przedsiębiorstw. Udziela ona także gwarancji na papiery wartościowe emitowane przez prywatne spółki w krajach o niższym poziomie rozwoju gospodarczego.

Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju został utworzony w 1990 r., Polska jest jednym z 39 krajów założycieli. Obecnie członkami EBOiR jest 71 państw, Unia Europejska i Europejski Bank Inwestycyjny. Umowa o utworzeniu EBOiR została ratyfikowana przez Polskę zgodnie z oświadczeniem rządowym z dnia 16 lutego 1994 r. w sprawie ratyfikacji przez Rzeczpospolitą Polską Umowy o utworzeniu Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju, sporządzonej w Paryżu w dniu 29 maja 1990 r. (Dz. U. poz. 484). Celem Banku jest przyspieszanie procesów przechodzenia do modelu gospodarki rynkowej głównie poprzez wspieranie efektywnych inicjatyw gospodarczych, zwłaszcza w sektorze prywatnym w krajach: Europy Środkowo-Wschodniej, Azji Centralnej, krajach członkowskich wybrzeża Morza Śródziemnego.

II. Przewidywane skutki społeczne, gospodarcze, finansowe, polityczne i prawne

Wejście w życie uchwały nie powoduje skutków społecznych, gospodarczych, finansowych, politycznych i prawnych. Minister właściwy do spraw finansów publicznych był przed wydaniem uchwały, i niezmiennie pozostanie, odpowiedzialny za zawieranie i wykonywanie umów finansowych z międzynarodowymi instytucjami finansowymi oraz za ich obsługę. Ponadto minister właściwy do spraw finansów publicznych odpowiada za wnoszenie udziałów w międzynarodowych instytucjach finansowych oraz za płatności m.in. z tytułu zwiększenia kapitałów.

III. Podstawa prawna

Podstawą prawną wydania niniejszej uchwały jest art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim (Dz. U. z 2022 r., poz. 2025) oraz art. 8, ust. 2 ustawy z dnia 4 września 1997r. o działach administracji rządowej (Dz. U. 1997 Nr 141 poz. 943).